

Oponentský posudek bakalářské práce Anity Stejskalové „Mýtus“ Kundera

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Cíl práce, její účel a směřování

Práce se vyznačuje dobře zvoleným a produktivním tématem, u něhož není předem zjevné, k jakým závěrům bude směřovat. Jde o téma, které prostor bakalářské práce může stěží definitivně „vyřešit“, ale také o téma, které – na rozdíl od většiny dalších témat z našeho oboru – výrazně společensky rezonuje, a tím pádem i jaksi zavazuje z hlediska přesvědčivosti a kvality, s nímž bude pojata. A zde spatřuji základní problém práce. Analýzu kunderovského „mýtu“ zakládá Anita Stejskalová v úvodních částech práce na nosných a využitelných zdrojích, především na konceptu mytologií Rolanda Barthesa (že využívá i mé pokusy toto téma nějak obecně řešit, mne hřeje, ale z hlediska hodnocení práce mne to, věřím, nijak neovlivňuje). Poněkud školsky sice působí, že letmo načrtává celou geneologii pojmu mýtus, že tato pojetí přebírá ze zprostředkujících zdrojů (např. Lévi-Straussův koncept je – ostatně přiznaně – převzat ze z Nünninga a z Müllera se Šidákem), ale zde hlavní problém nespočívá. Ten vidím v tom, že toto slušné teoretické východisko se s přesunem na kunderovský materiál vytratí, zapomene a my následně tak čteme jen parafráze Kunderových esejistických tezí, charakterizace „udavačské aféry“ a další epizody, kde se už spolu s autorkou topíme v materiálu, aniž bychom si jej dokázali jakkoli teoreticky zakotvit a hlídat si otázku, co, proč a jak vlastně na této materiálové probírce děláme. V důsledku tak práce namísto analýzy kunderovského „mýtu“ nabídne jen letmou procházku materiálem, který s fungováním tohoto „mýtu“ více či méně souvisí.

Metodologie a práce s odbornou literaturou

Jak již zmíněno, práce vychází z použitelné odborné literatury. Zároveň i zde je konkrétní provedení dovedeno jen tak na půl cesty. Kromě elementárního Barthesa by se pro zkoumání obrazu autora měla jako zcela elementární východisko využít monografie Andrey Králíkové *Autorské tváře v knižních zrcadlech. Obrazy autorů současné české literatury v kulturním transferu* (2015), která v práci chybí zcela. Stejně tak se nepřilíš pečlivě pracuje s tím, co se z odborné literatury používá. Diplomová práce Terezy Libichové *Emblematické redukce autora jako literární ikony či "star"* (2009), z níž se v práci cituje i se k ní odkazuje, zcela chybí v soupisu literatury. Na slovníková díla se odkazuje samovolně tvořenými zkratkami názvů (např. „SNLT“), v soupisu jsou ovšem tato díla vedena pod označením autora – proč není autorské jméno využito i pro odkazování, nechápu. U odkazů na internetové zdroje chybí uvedené datum přístupu. Hlavně ale, jak již bylo zmíněno výše: Ta použitelná východiska, která by snad byla schopna nabídnout práci metodologickou kostru, se v průběhu psaní vytratí a práci zcela chybí zřetelný metodologický postup. Anita Stejskalová v úvodu deklaruje, že jí nejde o demytizaci či dekonstrukci mýtu (což je dobře), ale o „popis“ [...] „vybraných dílčích částí, které se spolupodílejí na konstituci Kunderova mytického obrazu“ (s. 7). A takovýto popis nelze myslím koncipovat jen tak, že mne materiál povede a že vlastně nebudu řešit, co, jak a proč je „popisováno“.

Styl a prezentace

Jazyk a styl práce nepobuřuje, ale na druhé straně ani není imunní ke školským, nehezkým formulacím typu „V první části práce se nejprve pokusím odpovědět na otázku, co je to mýtus“ (opět s. 7; na takovou otázku přece odpovědět nejde, i kdyby o tom autorka

napsala celou svou práci) a ke klišé typu „mýtické zkoumání je staré pravděpodobně jako mýty samy“ (s. 8), jež snad snese popularizující publicistika, ale ne odborná práce. Z hlediska prezentace tématu práce chybí zřetelné kladení problematizujících otázek, jež by směřovaly další postup – práce jen jakoby shrnuje, informuje, parafrázuje,.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Práce – zjevně, tipl bych si, z nedostatku času na dokončení – pracuje jen s triádou těchto prvků autorského obrazu: „romanopisec, exulant a udavač“. Proč jsou vybrány právě tyto a ne jiné, není úplně zřetelné. Hlavně ale: Práce bohužel není schopna pojmut celé spektrum materiálu, které ve vytváření autorského „mýtu“ hrají roli. Autorka vychází hlavně z Kunderových esejí přeložených do češtiny. V nich ale promlouvá subjekt, který pro sebestylizaci využívá enormně rozsáhlou škálu mezi biografickým autorem a romanopiscem; esej může odkazovat kamkoli na tuto škálu. Proto čteme spíše parafráze již známých způsobů Kunderovy sebecharakterizace, ale nedojde na – pro autorský mýtus daleko vydatnější – materiál rozhovorů, ať už v původním českém, nebo později ve francouzském a mezinárodním prostředí. Navíc autorka i kunderovskou esejistiku čte jako odbornou literaturu – proto třeba právě s pojmem romanopisec chce (zvláště na s. 17-18) pracovat jako s pojmem; a ono to nejde a výraz se takovému uchopení brání, protože Kundera v esejích takovéto označení využívá spíš jako jmenné označení postavy, jejíž náplň bude teprve vyprávěním dána. Čtení práce je občas odměněno zdařilým výkladovým krůčkem (třeba otázka, kdo je Maxem Brodem v případě Kunderově), ale jinak působí spíš formou povinných cviků, u nichž ale nebyl čas na hlubší prostudování materiálu, natož na jeho promýšlení – třeba k otázce Kunderova sebevymezení z hlediska češtví, středoevropanství či přináležitosti do hájemství světové literatury existuje řada studií, které se tomu věnují, ale zde se začíná od začátku, a tudíž se utkví nutně na povrchu.

Celkově práci hodnotím jako přijatelnou v rámci žánru bakalářské práce, byť jí chybí oborový přínos a novost; dokládá schopnost materiál popsat a schopnost využívat literárněvědné nástroje. Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení známkou **dobře**.

V Praze dne 29. 8. 2017

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.